

3.1 OMISTUSLAUSE

3.1.1 MERKITYS

Omistuslauseen tarkoitus on kertoa omistamisesta. Suomen kielessä on myös olemassa verbit *omistaa* ja *omata*, mutta niitä ei käytetä tavallisessa omistamisen merkityksessä. *Omistaa*-verbiä käytetään silloin kun kyse on isosta ja kallissta omaisuudesta ja korostetaan virallista omistussuhdetta. *Omata*-verbiä ei suositella, se on suomen kielessä vähän keinotekoinen (ks. Kielitoimiston sanakirja). Siis paras tapa ilmaista monenlaista omistamista on tämä helppo rakenne:

Sallalla on uusi koira.

Sallalle tulee uusi koira.

Julialla on kaksi työpaikkaa.

Kenellä on noin hieno auto?

Mun vanhemmilla ei ole kesämökkiä.

Mun vanhemmille ei tule kesämökkiä.

Kirjastolla on uudet aukioloajat.

Kirjastolle tulee uudet aukioloajat.

3.1.2 RAKENNE

Omistuslauseen rakenne on: Kenellä + *olla/tulla* + substantiivilauseke (noun phrase)

- *Kenellä*-lauseke pysyy aina samassa sijamuodossa. Se sijaitsee lauseen alussa.
- Verbi on yksikön 3. persoonan muoto: *on, oli, olisi, ei ollut, pitäisi olla* jne.

3.1.3 OMISTUSLAUSEEN SIJAVAIHTELU

Omistuslauseessa sijavaihtelua aiheuttaa kielto ja jaollisuus.

Sallalla on uusi koira.

Sallalla ei ole uutta koiraa. (kielto)

Minulla on kahvikuppi.

Minulla on kahvia. (jaollisuus)

Sallalle tulee tänään uusi koira.

Sallalle ei tule enää uutta koiraa.

Omistuslauseessa sijavaihtelusäännöt pysyvät samoina, vaikka verbin muoto vaihtelee.

Sallalla pitäisi olla uusi koira. (jaoton)

Sallalla on ennen ollut useita koiria. (jaollinen)

Sallalla olisi pitänyt olla koira. (jaoton)

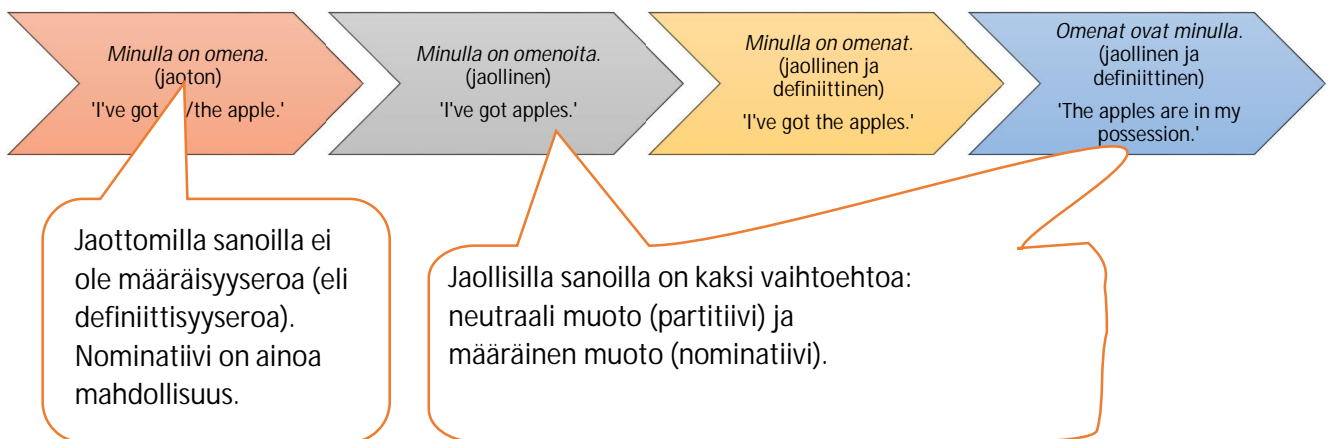
Sallalla ei ole koskaan ollut koiraa. (kielto)

3.1.4 JAOLLISUUS JA DEFINIITTISYYS – KUN PUHUTAANKIN TIETYISTÄ RAHOISTA

Jaollisten sanojen perusmuoto on partitiivi (ks. 1.2 Jaollisuus). Koska jaolliset asiat eivät luonnostaan jakaudu annoksiin, pitää ilmaista erikseen, jos halutaan viitata johonkin tiettyyn annokseen.

Esimerkiksi on neutraalia sanoa *Minulla on rahaa*. Sitten jos halutaan puhua erityisesti joistain tietyistä rahoista, käytetäänkin nominatiivia *Minulla on rahat*. Vahvistetaan vielä definiittistä merkitystä sanomalla vaikka *Minulla on nyt ne rahat*.

Kuvio. Jaoton ja jaollinen sana myönteisessä omistuslauseessa.

Definiittinen *Minulla on omenat*-lause on melko harvinainen siksi, että suomen kielessä on tendenssi pistää tutut, jo aiemmin mainitut asiat lauseen alkuun. Siksi definiittinen "omenat" siirtyy mieluummin alkuun: *Omenat ovat minulla*. Silloin siirrytään myös pois omistuslauseesta tavallisen kopulalauseen kaavaan, jossa sijavaihtelua ei ole. Kieltolauseessa ei siis tule partitiivia: *Omenat eivät ole minulla*.